

Største kampagne i AKV's historie

Af adm. direktør Ronnie B. Nielsen

Vi er ved at være nået til enden af den regulære kampagne, og når vi ser tilbage, er vi meget tilfredse med det hidtidige forløb. Vi har haft en optetid på over 99% i vores produktion. Desværre har vi ikke kørt 32 ton/time stabilt, men det er udelukkende inddamperen, som er flaskehals. Vi har i perioder kørt 32-34 ton/time, indtil inddamperen desværre begynder at blive "beskidt" og får problemer med at følge med. Det betyder, at vi kan starte på en høj timekapacitet efter hver rengøring, men et par dage før rengøringen om torsdagen må kapaciteten sættes ned.

Samlet set er det naturligvis glædeligt, at alle de nye investeringer i forbindelse med kapacitetsudvidelsen kan køre de ønskede 32 ton/time eller mere, at anlægget kører stabilt, og at det "kun" er en eksisterende del af fabrikken, som giver begrænsning. Samtidig kan vi afslutte projektet og konstatere, at vi kom under budget, hvilket ligeledes er en god nyhed. Det betyder, at vi fokuserer vores energi på at finde løsninger, som kan give lidt ekstra kapacitet i inddamperen.

En af de primære årsager til, at inddamperen har svært ved at følge med er den lavere stivelsesprocent på omkring 19,2% i denne kampagne. Jo lavere stivelsesprocent, desto mere kartoffelvand skal vi inddampe pr. ton produceret stivelse. Derfor vil en højere stivelsesprocent helt automatisk reducere den mængde vand, som inddamperen skal håndtere. Avlerne har indflydelse på stivelsesprocenten, men vejret og hensyn til maksimalt udbytte er de afgørende faktorer, og derfor arbejder vi på en løsning, som kan gøre, at inddampe-

ren kan følge med selv ved de lave stivelsesprocenter. Men det er en udfordring, som skal arbejdes med det næste års tid, og det er ikke let at løse.

Den største udfordring fra avlerne har været forekomster af træ og koks. Disse er fortsat svære at fjerne i vaskeriet, og derfor opfordrer vi fortsat til at få bemanding på optageren, hvis man kører i områder, hvor der er store forekomster af disse smudstyper.

Kampagnen bliver en historisk stor kampagne, og vi forventer en produktion på omkring 90.000 ton stivelse, markant over de 77.000 ton stivelse, som vi forventede. Dette gør, at vi skal køre fabrikken til medio januar 2021 for at oparbejde de ekstra kartofler. AKV har meddelt andelshaverne, at alle kartofler kan modtages, og at der gives efterbetaling op til 125%.

Den store høst i Europa og deraf følgende mindre gunstige markedsvilkår gør, at overproduktionen lægges på lager og ikke ventes solgt i indeværende regnskabsår. De overskydende kartofler får efterbetaling i dette regnskabsår, mens stivelsen, der produceres af disse, lægges på lager til kostpris og først sælges i senere regnskabsår. Dette betyder samlet, at efterbetalingen bliver mindre end forventet i år, og at fortjenesten fra den ekstra producerede mængde stivelse kommer til udbetaling i senere år. Betingelserne for overlevering i 2021 bliver mindre gunstige, end de har været de senere år.

Forsøg med K-2 afsluttet

Af Agrochef Henrik Pedersen

AKV har i samarbejde med KMC gennemført syv forsøg, hvor formålet har været at kortlægge effekten af kali i K-2 samt at få bedre kendskab til kartoffernes kalioptimum. Der er i forsøget justeret med andre næringsstoffer, så de er ens, og N-udnyttelsen i K-2 er i forsøgene sat til 80%.

Resultatet viser, at kali er kali, og dette vil sige, at et kg kali har samme værdi, uanset om det kommer fra patentkali, K-2, kalisulfat eller andre kilder, hvor der er tale om vandopløseligt kali. Såvel stivelsesprocenter som stivelsesudbytter har i forsøget i gennemsnit været de samme.

		Stivelses procent		Stivelses udbytte	
Antal	År	Patentkali	K-2	Patentkali	K-2
3	2017-18	20,2	20,2	116,1	116,2
3	2017-18	19,7	20,1	114,4	117,2
4	2019-20	22,4	22,3	140,4	140,0
10	gns	20,8	20,9	123,6	124,5

Rekordudbytte

Af Agrochef Henrik Pedersen

2020 har været et godt kartoffelår, som går over i historien som året, hvor ikke ret meget gik galt! For AKV ender det med et rekordstort udbytte, som vil nærme sig 500 hkg pr. ha. Kartoffellægningen var stort set færdig inden 1. maj, og selv om der har været perioder, hvor det var for tørt (juni og august), og perioder med for lidt sol (juli), var det ikke nok til at ødelægge kartoflernes vækst. I begyndelsen af august så det ud til, at mange kartofler afgroede for tidligt, men tilsyneladende gav varmen en sen frigivelse af kvælstof, som holdt kartoflerne i gang. Skimmelen var der nogenlunde styr på, og bladpletsvampen kom sent i år og fik kun begrænset betydning.

Men også skuffende stivelsesprocent

Med masser af sol i august var der lagt op til en god stivelsesprocent, og ved den årlige stivelsesprøvedag sidst i august blev der også fundet høje stivelsesprocenter med et gennemsnit på 20,4% stivelse. De første kampagneuger var niveauet 20% stivelse, men siden slutningen af oktober har det kun været omkring 19,3%.

En entydig forklaring findes ikke, men den væsentligste faktor mener vi skal findes i væksten hos Kuras i år. Sorten har en stor evne til at fortsætte sin vækst til sent på året, og tilsyneladende har der været en kvælstoffrigivelse i august, som har muliggjort dette. Når planten vokser på et tidspunkt, hvor der ikke er meget solskin, vil knoldene vokse, uden at der bliver fyldt på med stivelse, hvilket gør, at stivelsesprocenten ikke stiger, som den burde i slutning af sæsonen. En anden kedelig bivirkning ved dette er, at planterne ikke afmodner, og dette giver flere beskadigelser ved optagningen, som igen betyder faldende stivelsesprocent og evt. lagerproblemer. Dette vækstmønster er egentlig en følge af gødskning med for meget N og optræder typisk på bedre jorde (jb4), jomfrujorde og arealer, hvor der hyppigt anvendes husdyrgødning.

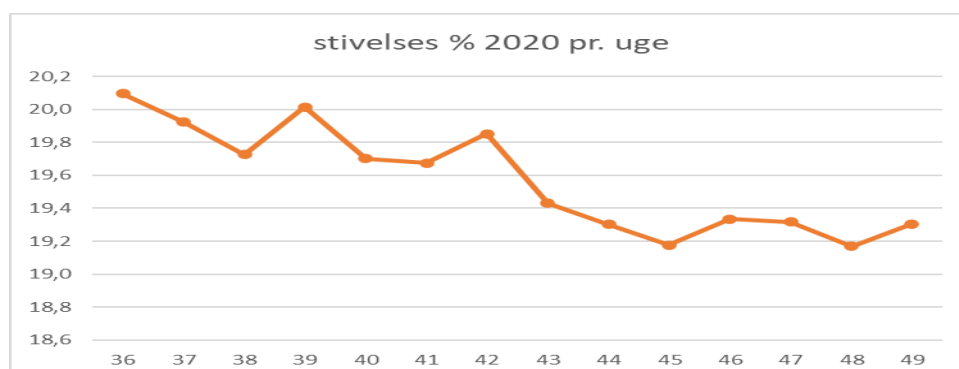
Sorten er den faktor, der har størst indflydelse på stivelsesprocenten

Stivelsesprocent	Lav	Middel	Høj	Meget høj
Sorter	Kuba Oleva (Nofy *) (Kuras *)	Kuras Nofy Avarna Saprodi	Kardal Allstar Seresta	Festien Signum Skawa Stratos

*) Kuras og Nofy, der er overgødet, og Kuras, der er overgødet eller udsat for vækststandsning, kan give lav stivelsesprocent.

Gylle er godt til kartofler, idet kartoflerne er gode til at udnytte dette. Dog er der flere sider af gyllen, der kan medvirke til lav stivelsesprocent. Store mængder gylle giver også en stor sen frigivelse af N, og denne kan medvirke til for kraftig vækst sidst i sæsonen. Gylle kan desuden indeholde klor, som i særdeleshed sænker stivelsesprocenten, og ved anvendelse af biogas-gylle er risikoen for klor større. Kort sagt, gylle er godt, men lidt af det er meget bedre!

Overforsyning med kali sænker stivelsesprocenten. Dette kan forekomme, hvis ikke man anvender nye kalital, hvis ikke man graduerer tilførslen henover marken, hvis ikke man kender gyllens indhold eller hvis man generelt har for høje kalital. Endvidere skal man være opmærksom på jordtypen, idet en jb4 har større kaliindhold end en jb2 jord.

Udvidelse med potentiale

Af Fabrikchef Niels P. Johansen

Indkøringen af det nye anlæg i kampagnen 2019 gik godt, selv om vi gjorde os nogle erfaringer undervejs. Disse erfaringer gav anledning til ændringer af anlægget frem mod kampagnen 2020. Her kan blandt andet nævnes ændringer i energibalancen samt større kapacitet til at rense vandet i vaskeriet. Disse samt andre mindre ændringer har så stået sin prøve i kampagnen 2020. Det er gået rigtig godt, og specielt den nye del af stivelsesfabrikken kører rigtig stabilt. Driften af det nye anlæg nyder ligeledes stor tilfredshed blandt driftspersonalet. Resultatet af vores ændringer samt stabiliteten frem til nu gør, at det oprindelige projekt med kapacitetsudvidelsen betragtes som afsluttet.

Den nye del af stivelsesfabrikken har vist sig at have en potentielt større kapacitet på op mod 2 ton/time yderligere. Vi har lige efter rengøringsdagen kunnet øge kapaciteten fra 12 til 14 t/time, så samlet 34 ton.

Men efter ca. 4 dages drift har vi været nødsaget til at skrue kapaciteten ned igen på grund af belægninger i inddamperen. Dette er helt normalt, men da vi belaster inddamperen væsentligt mere, kommer belægningerne hurtigere og derved falder kapaciteten hurtigere end normalt. Vi forsøger sammen med leverandøren af inddamperen at finde ud af, hvordan dette kan afhjælpes, og der vil sidst i kampagnen blive kørt forsøg for at afklare potentialet. Dette i en forhåbning om at kunne hæve kapaciteten på inddamperen og derved også den samlede kapacitet. Det er dog vigtigt at sige, at når vi kører med så høj kapacitet, presser vi anlægget til det absolut yderste. Dette betyder også at vi bliver meget følsomme overfor udefrakommende faktorer, såsom lav stivelse, eller råd i kartoflerne.

Protein i et presset marked

Af salgsdirektør Bjarne Larsen og sælger Kim Christiansen

Fodermarkedet for vegetabiliske proteiner har siden sommeren 2019 været presset af flere årsager, som alle har indvirkning på både mængde/forbrug og pris.

Den væsentligste årsag er, at det attraktive amerikanske marked næsten forsvandt fra den ene dag til den anden sidste år. Op mod 25% af den europæiske kartoffelprotein blev indtil da solgt til petfood industrien i USA. Det ændrede sig pludseligt i sommeren 2019, da de amerikanske sundhedsmyndigheder rapporterede, at de ville undersøge, om det kunne være skadeligt for hunde at spise hundefoder indeholdende vegetabiliske proteiner. De amerikanske petfood virksomheder holdt herefter næsten op med at producere foder med protein fra kartofler, ærter og soja. Undersøgelsen er fortsat i gang og har lange udsigter.

Kartoffelprotein har en meget kortere holdbarhed end kartoffelstivelse, så den manglende afsætning til USA har skabt en vis panik hos nogle producenter, og situationen er kun blevet forstærket af dette års store produktion af kartoffelstivelse og -protein. Konsekvensen har været næsten en halvering af prisen sammenlignet

med, da priserne var på deres højeste for nogle få år siden.

Vi kan dog se, at markedet er begyndt at stabilisere sig, nu hvor kartoffelprotein igen kan konkurrere med de normalt billigere proteinkilder, som f.eks. soja.

Nu da AKV selv har overtaget salget af kartoffelprotein fra Cargill, har vi igen fået kontrol over vores salgssituation og fået genskabt en balance mellem de mængder, vi har til rådighed, og den kundebase, vi arbejder med. Dette er naturligvis helt afgørende - og ekstra meget for et produkt med en begrænset holdbarhed.

Vi skal dog nok indstille os på, at priserne for kartoffelprotein i den næste lange tid vil ligge på et noget lavere niveau end det, vi så op til 2019. Samtidig bliver det så vores opgave at udbygge og fastholde en tæt kunderelation, så AKV er den foretrukne leverandør, og vi bedst muligt bliver i stand til at forudse, hvad markedet efterspørger.

Covid-19 rammer stivelsesmarkedet

Af salgsdirektør Bjarne Larsen

Indtil september 2020 gik salget fortsat fornuftigt på trods af Corona-situationen. I forventning om hvilken vej priserne ville gå, så indgik vi allerede i foråret og sommeren mange kontrakter, og kunderne aftog deres mængder i henhold til de indgåede kontrakter. Kunderne udenfor Europa har dog typisk ikke forbrugt så meget som normalt og har derfor opbygget store lagre af kartoffelstivelse. Derfor har mange kunder i øjeblikket ikke travlt med at indgå nye kontrakter.

Samtidig har det vist sig, at den europæiske kartoffelstivelsesproduktion er blevet endnu større end først antaget, herunder den danske. Polen har også haft en rigtig god høst, og de polske producenter har hverken siloer eller ret meget likviditet, så de er meget aggressive på prisen for at få solgt varerne hurtigt. Selv om de ikke vil indrømme det, så er det tydeligt, at både de tyske og hollandske producenter har indkøbt billige overskudskartofler fra pommers frites-industrien i regionen. Dermed har også de øget deres produktion og det til lave kartoffelpriser.

Når man kombinerer afventende kunder og mindre efterspørgsel med store produktionsmængder, så får man de faldende priser, som markedet oplever for tiden.

Midt i en udfordrende tid er det positivt at få bekræftet, at vi med vores egen salgsorganisation har fået skabt stærke kunderelationer i de mere end 50 lande, vi ope-

rerer i. På trods af rejserestriktioner og meget lave priser fra nogle producenter har kunderne ikke glemt os. Selv om aktiviteten de seneste måneder har været lidt lavere end ønsket, så har vi formået at holde fast i alle vores tætteste kunder.

Det nuværende prisniveau må vi nok leve med resten af høståret. Prisfaldet har dog bevirket, at kartoffelstivelse rent prismæssigt er kommet meget tættere på andre normalt billigere stivelsestyper. Derfor forventer vi specielt i Asien, at kartoffelstivelse i løbet af foråret vil begynde at erstatte andre stivelser i et vist omfang, således at branchen kan gå ind i næste høstår med et mere moderat overgangslager. Sammen med en mindre produktion næste år er dette en forudsætning for et mere balanceret marked og højere priser.

Heldigvis er der også tegn på, at flere producenter har forstået, at de senere års støt stigende produktionsmængder er skadelige for branchen. Således virker det til, at flere producenter forsøger at reducere arealer og produktion i det kommende høstår.

Samlet set, så er vi efter en salgsmæssigt fornuftig første halvdel af regnskabsåret nu mere udfordret her i andet halvår, men der er altså god grund til at tro på, at situationen retter sig en del mod slutningen af 2021.

Kalender

Af sekretær Jytte Koldkjær

Torsdag den 21. januar 2021

Avlermøde (virtuelt)

Torsdag den 28. januar 2021

Danske Kartofler - Generalforsamling og Faglig Dag (virtuelt)

Onsdag den 16. juni 2021

Generalforsamling